РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ



НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 4 (45)

Липень – серпень 2022 р.

DOI 10.53672/ej.4.2022

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут Kyiv ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І ПОЛІГРАФА

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

9 772521 146000

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.4.2022

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2022, № 4 (45)

липень – серпень 2022 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.4.2022[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2022. — № 4 (45) (липень – серпень 2022). — 54 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2022
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2022

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 12

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *12*

Мулик Я. І. Організація підготовки та атестації судових експертів: основні вимоги та обмеження [Електронний ресурс] 12

Кириченко О. А., Бондаренко І. В. Інноваційні засади легітимного масмедійного та іншого оприлюднення достовірних і недостовірних відомостей в умовах воєнного стану : навч. посіб. 4-те вид. Київ : Видавець Назаров О. А., 2022. 336 с. 15

Мулик Т. О., Мулик Я. І. Теоретичні основи судово-економічної експертизи: аналіз наукових поглядів. Економічний простір. 2021. № 165. С. 131–139. 18

1.2. Судово-психологічна експертиза *22*

Сучасний, автоматизований поліграф EyeDetect+ посів 1-е місце на церемонії вручення нагород Utah Innovation Awards 2022 у США. В Україні EyeDetect застосовується під час проведення судово-психологічних експертиз. 22

1.3. Судова практика *24*

Верховний Суд. Уразливий та безпорадний стан особи: документи, правова позиція ВС, поняття, ознаки, особливості кваліфікації уразливого та безпорадного стану особи в судовому процесі, кримінальному праві в Україні 24

Левчук Г., Прохоров-Лукин Г., Ярослав Ю. Тезисно: думки фахівців, судових експертів в контексті анонсованого інтерв'ю з Директором експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції на тему «Сьогодення судової експертизи в Україні - реалії та виклики» до Дня судового експерта України 28

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 32

04 липня - День судового експерта України 32

З 24 червня 2022 року в підрозділах Експертної служби МВС України змінився порядок сплати за проведення судової експертизи в цивільних, господарських, адміністративних справах, кримінальному провадженні, у виконавчому провадженні 32

З нагоди пам'яті та віддання шани найвідомішому поліграфологу 21 століття Кліву Бакстеру (помер 24.06.2013), відкриття якого призвели до революції у світі досліджень на поліграфі - для українських поліграфологів буде проведений пам'ятний Вебінар ISOPE 33

Сучасна технологія - поліграф EyeDetect впевнено лідирує у світі як найбільш надійна технологія виявлення прихованої інформації (неправди, обману) 33

Порівняння найкращих у світі технологій оцінки надійності і виявлення прихованої інформації - класичного і сучасного поліграфів EyeDetect 34

19 серпня 2022 року директором Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз призначено Кішка Дмитра Івановича (наказ Міністерства юстиції України №3486/5 від 18.08.2022 року) 34

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 37

Будова поліграфа EyeDetect: станція, програмне забезпечення, опора для підборіддя 37

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 41

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 44

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 47

ВИХІДНІ ДАНІ 54

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Звертаємо увагу: це реферативно-науковий журнал. Частина матеріалів номера — оригінальні статті, частина — реферати праць, які вже були опубліковані раніше: у фахових виданнях, на сайтах судів і державних органів. Реферати ми подаємо за правилами передруку: з іменем автора, незміненою назвою, бібліографічним описом першої публікації та посиланням на неї. Анотація до кожного матеріалу допоможе швидко вирішити, з чого почати читання.[1]

Шановні читачі! Позаду кожного рішення суду стоять факти, а позаду фактів — знання фахівців. Номер 2022, № 4 (45) відкриває 6 матеріалів, присвячених таким темам: психологія травми і стресу, поліграф і виявлення обману, судово-психологічна експертиза.

> *Сторінка історії науки. 1882 року очільник служби кримінальної ідентифікації паризької поліції Альфонс Бертільйон запровадив антропометричну систему розпізнавання злочинців («бертильйонаж»): точні вимірювання тіла, словесний опис і фотографії. Згодом як основний метод ідентифікації її витіснила дактилоскопія. У 2022 році минає 140 років від цієї події.*[2]

Свіжі події професійного життя ми зібрали в розділі «Новини журналу». Повертайтеся до архіву журналу частіше: щотижня тут з'являються нові матеріали, а редакція чекає на ваші статті.

Редакція журналу

> **Цифри війни.** Війна, яку російська федерація розв'язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 28 серпня 2022 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 5 663 цивільних осіб, серед них 365 дітей, і поранення 8 055 цивільних осіб, серед них 623 дітей. За кожною цифрою — людсь-

ка доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[3]



Кінологи ДСНС зі службовими собаками працюють на місці російського ракетного удару по Вінниці 14 липня 2022 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[4]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО



Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загинула, її син зазнав поранення[5]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Антисон» (вересень 2014 р.)[6]

Читати вірш «Антисон» у збірнику (с. 6)

> **Судді — жертви війни.** Станом на 31.08.2022 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинула щонайменше одна суддя: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[5]. Пам'ятаємо кожного.

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Alphonse Bertillon. Britannica. URL: https://britannica.com/biography/Alphonse-Bertillon (data zvernennia: 04.11.2026).

3. OHCHR, "Ukraine: civilian casualty update" (storinka: "Ukraine: Civilian casualties as of 28 August 2022"). URL: https://ukraine.un.org/en/download/114941/196929 (data zvernennia: 04.11.2026).

4. DSNS Ukrainy. Kinolohy DSNS zi sluzhbovymy sobakamy pratsiuiut na mistsi rosiiskoho raketnoho udaru po Vinnytsi 14 lypnia 2022 r [Dog Handlers of the State Emergency Service with Service Dogs Working at the Site of a Russian Missile Strike on Vinnytsia on 14 July 2022] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vinnyt-

sia_missile_strike,_2022.07.14,_22.00_SESU_report_(3).jpg (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Suddiu z Chernihova vbyly pry sprobi evakuatsii [Judge from Chernihiv Killed While Trying to Evacuate]. Sudovyi reporter : vebsait. 2022. 4 berez. URL: https://sudreporter.org/suddyu-z-chernigova-vbyly-pry-sprobi-evakuacziyi/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

6. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Організація підготовки та атестації судових експертів: основні вимоги та обмеження [Електронний ресурс][1]

Мулик Я. І.

Реферат · оприлюднено 26.07.2022

Реферат. Мулик Я. І. аналізує, як в Україні організовано підготовку та атестацію судових експертів і які вимоги та обмеження встановлює для них чинне законодавство. Вихідна теза авторки полягає в тому, що судово-експертну діяльність у державі здійснюють і фахівці державних спеціалізованих установ, і приватні судові експерти, тож якість експертного забезпечення правосуддя прямо залежить від того, як побудовано їх навчання, стажування та допуск до практики. Предметом розгляду стали ознаки, що мають бути притаманні судовому експерту, та коло осіб, які не можуть ним бути; права й обов'язки експерта за чинним законодавством; обставини, за яких експерт зобов'язаний заявити самовідвід; види робіт, виконувати які під час проведення судової експертизи експерту заборонено; фахові компетенції судового експерта. Окремо охарактеризовано діяльність Центральної експертно-кваліфікаційної комісії, описано загальну послідовність атестації та присвоєння кваліфікації судового експерта, наведено відомості про атестованих експертів за напрямами експертиз і в розрізі регіонів, які відображаються в Реєстрі атестованих судових експертів, а також результативні показники роботи комісії. Авторка доходить висновку, що в організації освіти, атестації та практичної діяльності судових експертів зберігаються недоліки, наслідком яких є тривале очікування результатів експертизи, значне навантаження на експертів і залучення до експертного процесу осіб із низькою кваліфікацією. Для чинного законодавства, на думку Мулик Я. І., характерні недостатня врегульованість процедури проходження атестації, неузгодженість вимог до судових експертів, невисокий рівень оплати їхньої праці та значна вартість стажування. Подолати ці вади пропонується змінами до законодавчих актів, спрямованими на вдосконалення підготовки та атестації судових експертів. Статтю опубліковано в журналі «Ефективна економіка» (2021, № 1). Праця становить інтерес для кандидатів у судові експерти, членів експертно-кваліфікаційних комісій, керівників експертних

установ, а також юристів, яким доводиться перевіряти кваліфікацію експерта під час оцінки його висновку.

Ключові слова: судова експертиза, судові експерти, атестація судового експерта, свідоцтво судового експерта, стажування судового експерта, Центральна експертно-кваліфікаційна комісія, Реєстр атестованих судових експертів, самовідвід експерта, фахові компетенції експерта.

Organization of Training and Certification of Forensic Experts: Basic Requirements and Restrictions

Mulyk Ya. I.

Abstract. Ya. I. Mulyk examines how the training and certification of forensic experts are organized in Ukraine, where forensic examinations are performed both by specialists of state forensic institutions and by private experts. The paper, published in the journal Efektyvna Ekonomika (2021, No. 1), outlines the characteristics a forensic expert must possess, the persons who may not act as experts, the rights and duties of experts under current legislation, the grounds on which an expert is obliged to withdraw from a case, and the kinds of work an expert is prohibited from performing during an examination. The author describes the professional competences of a forensic expert, the work of the Central Expert Qualification Commission and the general sequence of certification and award of the qualification of forensic expert. Data on certified experts by type of examination and by region, as reflected in the Register of Certified Forensic Experts, are presented together with performance indicators of the Commission. The analysis reveals persistent shortcomings in expert education, certification and practice that result in long waiting times for expert findings, heavy workloads and the involvement of poorly qualified persons. Current legislation is characterized by insufficient regulation of the certification procedure, inconsistent requirements for experts, low remuneration and the high cost of internship. The author argues that targeted legislative amendments are needed to improve the training and certification of forensic experts. The findings are of interest to candidates for expert

qualification, qualification commissions, heads of forensic institutions and lawyers assessing an expert's qualification when evaluating an expert opinion.

Keywords: forensic examination, forensic experts, certification of forensic experts, expert qualification certificate, expert internship, Central Expert Qualification Commission, Register of Certified Forensic Experts, expert recusal, professional competence.

Першоджерело: Мулик Я. І. Організація підготовки та атестації судових експертів: основні вимоги та обмеження. Ефективна економіка. 2021. № 1. Реферат оприлюднено в журналі 26.07.2022.

REFERENCES

1. Mulyk Ya. I. Orhanizatsiia pidhotovky ta atestatsii sudovykh ekspertiv: osnovni vymohy ta obmezhennia [Organization of Training and Certification of Forensic Experts: Basic Requirements and Restrictions] [Elektronnyi resurs] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. № 4 (45). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/7022-mulik-ya-i-organizatsiya-pidgotovki-ta-atestatsiji-sudovikh-ekspertiv-osnovni-vimogi-ta-obmezhennya-elektronnij-resurs-ya-i-mulik-efektivna-ekonomika-2021-1 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Інноваційні засади легітимного масмедійного та іншого оприлюднення достовірних і недостовірних відомостей в умовах воєнного стану : навч. посіб. 4-те вид. Київ : Видавець Назаров О. А., 2022. 336 с.[1]

Кириченко О. А., Бондаренко І. В.

Реферат · оприлюднено 01.07.2022

Реферат. Навчальний посібник Кириченка О. А. і Бондаренко І. В. «Інноваційні засади легітимного масмедійного та іншого оприлюднення достовірних і недостовірних відомостей в умовах воєнного стану» (4-те вид., Київ : Видавець Назаров О. А., 2022, 336 с.) вийшов російською мовою як додаток до електронного рефера-

тивно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці». Видання рекомендовано вченою радою Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика (протокол № 13 від 1 липня 2022 р.); рецензентами виступили доктори юридичних наук І. І. Котюк, І. В. Пиріг та Е. Б. Хачатуров. Автори викладають власні інноваційні засади розуміння сутності та співвідношення завідомо й незавідомо достовірних і недостовірних відомостей, а також умов їх легітимного оприлюднення в мас-медіа та в інший спосіб. Як приклад розібрано дискусію між Державним секретарем США, Президентом України та однією з журналісток щодо якості української антикорупційної політики. На цьому матеріалі автори показують, що брак належного професіоналізму, тобто реальної обізнаності з питань легітимності процедури створення антикорупційного та інших вищих судів, спричиняє появу в публічному дискурсі незавідомо недостовірних відомостей. Розкрито доктринальне, законопроєктне та інше прикладне значення інноваційних засад теорології доказів та інших антиделіктних відомостей в антиделіктному судочинстві для розроблення базових положень забезпечення законності в журналістській діяльності, розслідуваннях і сфері медіабезпеки. У додатках схарактеризовано юридико-журналістську компетентність І. В. Бондаренко як здобувачки вищої освіти за спеціальністю 061 «Журналістика»; уміщено скриншоти оригіналів таблиць із результатами іспиту претендентів на посади суддів антикорупційного та касаційного кримінального судів, які автори оцінюють як нікчемні; стисло викладено процедуру «обрання (добору)» суддів цих судів і прокурорів Офісу Генерального прокурора, яку автори вважають корупційною та нелегітимною. Для розвитку супутньої юридичної компетентності журналістів запропоновано практичні фабули справ з антикримінальної практики та запитання до них. Посібник адресовано всім, хто цікавиться інноваціями юриспруденції та забезпеченням законності в журналістській галузі права.

Ключові слова: достовірні відомості, недостовірні відомості, завідомо недостовірна інформація, оприлюднення інформації, мас-медіа, журналістська діяльність, медіабезпека, воєнний стан, теорологія доказів, антиделіктне судочинство, юридична компетентність журналістів.

Innovative Foundations of Legitimate Mass-Media and Other Disclosure of Reliable and Unreliable Information Under Martial Law: A Study Guide (4Th Ed.)

Kyrychenko O. A., Bondarenko I. V.

Abstract. The study guide by O. A. Kyrychenko and I. V. Bondarenko (4th edition, Kyiv: Publisher Nazarov O. A., 2022, 336 pp.) was written in Russian and issued as a supplement to the online abstracting and scientific journal Forensic Psychological Examination. Application of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice; it was recommended for publication by the Academic Council of Pylyp Orlyk International Classical University. The authors present their own framework for understanding knowingly and unknowingly reliable and unreliable information and the conditions under which such information may be legitimately disclosed in the mass media and in other ways. A public exchange between the US Secretary of State, the President of Ukraine and a journalist on the quality of Ukrainian anti-corruption policy serves as a case study: the authors argue that limited awareness of the legitimacy of the procedure for establishing the anti-corruption court and other high courts allowed unknowingly unreliable statements to enter this discourse. The guide discusses the doctrinal, legislative and applied value of the theory of evidence and of other anti-delict information for formulating standards of legality in journalism, investigations and media security. The appendices describe the legal and journalistic competence of I. V. Bondarenko as a student of Journalism (specialty 061), reproduce screenshots of examination results of candidates for judges of the anti-corruption and cassation criminal courts, summarize the selection of these judges and of prosecutors of the Office of the Prosecutor General, which the authors regard as illegitimate,

and offer case scenarios with questions for developing journalists' legal competence.

Keywords: reliable information, unreliable information, knowingly false information, disclosure of information, mass media, journalism, media security, martial law, theory of evidence, legal competence of journalists.

Першоджерело: Кириченко О. А., Бондаренко І. В. Інноваційні засади легітимного масмедійного та іншого оприлюднення достовірних і недостовірних відомостей в умовах воєнного стану : навч. посіб. 4-те вид. Київ : Видавець Назаров О. А., 2022. 336 с. (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»). . (Мова оригіналу — російська.).[1] Реферат оприлюднено в журналі 01.07.2022.

REFERENCES

1. Kyrychenko O. A., Bondarenko I. V. Innovatsiini zasady lehitymnoho masmediinoho ta inshoho opryliudnennia dostovirnykh i nedostovirnykh vidomostei v umovakh voiennoho stanu [Innovative Foundations of Legitimate Mass-Media and Other Disclosure of Reliable and Unreliable Information Under Martial Law: A Study Guide (4Th Ed.)] : navch. posib. 4-te vyd. Kyiv : Vydavets Nazarov O. A., 2022. 336 s. : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. № 4 (45). URL: https://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a/6872-kirichenko-a-a-bondarenko-i-v-innovat-sionnye-osnovy-legitimnogo-massmedijnogo-i-inogo-obnarodovaniya-dostovernykh-i-nedostovernykh-svedenij-v-usloviyakh-voennogo-polozhen-iya-ucheb-posobie-4-toe-izd-kiev-izdatel-nazarov-o-a-2022-336-s (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Теоретичні основи судово-економічної експертизи: аналіз наукових поглядів. Економічний простір. 2021. № 165. С. 131–139.[1]

Мулик Т. О., Мулик Я. І.

Реферат · оприлюднено 26.07.2022

Реферат. Мулик Т. О. і Мулик Я. І. (Вінницький національний аграрний університет) аналізують наукові погляди на теоретичні основи судово-економічної експертизи, виходячи з того, що в літературі досі немає узгодженої позиції щодо сутності економічних експертиз, а зростання кількості економічних правопорушень підвищує потребу правоохоронних органів у фаховому експертному забезпеченні. Матеріалом дослідження стали визначення понять «експертиза», «судова експертиза», «судово-бухгалтерська», «судово-економічна» та «економічна експертиза», запропоновані А. П. Шереметом, А. М. Ужвою, М. Ф. Базасем, І. А. Волковою, О. П. Колісником, Т. М. Білухою та іншими науковцями, а також норми Закону України «Про судову експертизу» та Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень (наказ Мін'юсту України від 08.10.1998 № 53/5). Позиції систематизовано в таблицях і узагальнено шість підходів до тлумачення судово-економічної експертизи: як процесуальної дії, дослідження фінансово-господарської діяльності, застосування спеціальних знань з обліку, аналізу й контролю, дослідження первинних і зведених документів, дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів та процесуального дослідження економічних об'єктів. Розглянуто також ідею несудової (неконфліктної) економічної експертизи, мету, завдання, предмет і об'єкти економічних експертиз. До дискусійних питань автори відносять відсутність єдиних визначень базових понять, неоднозначне розуміння змісту, видів, предмета, методів і суб'єктів експертизи, термінологічні розбіжності в нормативних і наукових документах та невизначеність рівня спеціальних знань експерта-економіста. Запропоновано авторське визначення судово-економічної експертизи як процесуальної дії, що полягає в експертному дослідженні даних бухгалтерського й податкового обліку, фінансово-господарської діяльності та фінансово-кредитних операцій з метою надання висновку з питань органів дізнання та слідства. Обґрунтовано доповнення розділу І «Загальні положення» Закону України «Про судову експертизу»

статтею «Понятійний апарат судової експертизи» з визначеннями, зокрема за видами експертиз, і закріплення в нормативних актах, крім завдань, також предмета та об'єктів експертиз. Висновки корисні судовим експертам-економістам, слідчим, суддям і викладачам судової експертизи.

Ключові слова: судова експертиза, судово-економічна експертиза, судово-бухгалтерська експертиза, економічна експертиза, несудова економічна експертиза, понятійний апарат, предмет експертизи, об'єкти експертизи, Закон України «Про судову експертизу», Інструкція № 53/5.

Theoretical Foundations of Forensic Economic Examination: An Analysis of Scholarly Views

Mulyk T. O., Mulyk Ya. I.

Abstract. T. O. Mulyk and Ya. I. Mulyk of Vinnytsia National Agrarian University address the lack of agreement in Ukrainian scholarship on what economic examinations are, a gap that matters as economic offences grow and law enforcement relies more on expert support. The authors compare definitions of examination, forensic examination, forensic accounting examination, forensic economic examination and economic examination proposed by A. P. Sheremet, A. M. Uzhva, M. F. Bazas, I. A. Volkova, O. P. Kolisnyk, T. M. Bilukha and other researchers, together with the Law of Ukraine On Forensic Examination and the Instruction on the Appointment and Conduct of Forensic Examinations approved by Order No. 53/5 of the Ministry of Justice of Ukraine of 8 October 1998. Six approaches to forensic economic examination are distinguished: as a procedural action, a study of financial and business activity, the application of special knowledge in accounting, analysis and control, an expert study of primary and consolidated documents, a study of material objects, phenomena and processes, and a procedural study of economic objects. The paper also considers nonjudicial economic examination and the aims, tasks, subject matter and objects of economic examinations. The authors identify unresolved terminological issues and propose their own definition of forensic eco-

nomic examination as a procedural action consisting in an expert study of accounting and tax data, financial and business activity and credit operations to answer questions from investigating authorities. They recommend adding an article on the conceptual framework of forensic examination to Section I of the Law and specifying the subject matter and objects of examinations in the regulations.

Keywords: forensic examination, forensic economic examination, forensic accounting examination, economic examination, non-judicial examination, conceptual framework, subject matter of examination, objects of examination, Law on Forensic Examination.

Першоджерело: Мулик Т. О., Мулик Я. І. Теоретичні основи судово-економічної експертизи: аналіз наукових поглядів. Економічний простір. 2021. № 165. С. 131–139.[2] DOI: **10.32782/2224-6282/165-24**[2]. Реферат оприлюднено в журналі 26.07.2022.

REFERENCES

1. Mulyk T. O., Mulyk Ya. I. Teoretychni osnovy sudovo-ekonomichnoi ekspertyzy: analiz naukovykh pohliadiv [Theoretical Foundations of Forensic Economic Examination: An Analysis of Scholarly Views]. Ekonomichnyi prostir. 2021. № 165. S. 131–139 : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. № 4 (45). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/7023-mulik-t-o-mulik-ya-i-teoretichni-osnovi-sudovo-ekonomichnoji-ekspertizi-analiz-naukovikh-poglyadiv-ekonomichnij-prostir-2021-165-s-131-139 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Mulyk T. O., Mulyk Ya. I. Teoretychni osnovy sudovo-ekonomichnoi ekspertyzy: analiz naukovykh pohliadiv [Theoretical Foundations of Forensic Economic Examination: An Analysis of Scientific Views]. Ekonomichnyi prostir. 2021. № 165. S. 131–139. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/165-24. URL: https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/800/776 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Сучасний, автоматизований поліграф EyeDetect+ посів 1-е місце на церемонії вручення нагород Utah Innovation Awards 2022 у США. В Україні EyeDetect застосовується під час проведення судово-психологічних експертиз[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 27.07.2022

Анотація. Інформаційний матеріал редакції присвячено перемозі автоматизованого поліграфа EyeDetect+ компанії Converus (штаб-квартира в Лехі, штат Юта, США) у програмі Utah Innovation Awards 2022. За повідомленням, EyeDetect+ посів перше місце в категорії комерційного програмного забезпечення як інновація, що змінила технології виявлення прихованої інформації; церемонія відбулася 30 червня 2022 року в готелі Grand America у Солт-Лейк-Сіті, нагороду отримав президент і головний виконавчий директор Converus Тодд Мікельсен. Захід спонсорувала компанія Utah Business у партнерстві зі Stoel Rives, а кандидатів оцінювали колеги та лідери ділових, громадських і академічних спільнот штату за новизною, ринковою потребою, економічним впливом і впливом на технічні процеси. Далі EyeDetect+ порівнюється з класичним поліграфом, який після появи аналогових приладів у 1991 році отримав комп'ютеризовану версію; EyeDetect+ дебютував у 2021 році і, за даними розробника, реєструє ті самі фізіологічні зміни. Серед переваг Converus називає вищу точність (91 % проти середніх 85 % для скринінгових тестів на поліграфі за метааналітичним оглядом Американської асоціації поліграфологів 2011 року), заміну манжети для вимірювання артеріального тиску невеликими датчиками на зап'ястях, тривалість тестування близько 45 хвилин, автоматизоване тестування й підрахунок балів за алгоритмом із застосуванням штучного інтелекту, що, на думку компанії, усуває упередженість поліграфолога, а також нижчу вартість тесту. У довідці пояснено, що технологія EyeDetect оцінює достові-

рність через вимірювання мимовільної поведінки очей і використовується для скринінгу та розслідувань. Для українського читача важливе повідомлення про те, що з 2020 року поліграф EyeDetect застосовує під час судово-психологічних експертиз атестований Міністерством юстиції України судовий експерт-психолог (поліграфолог) О. А. Назаров разом з іншими експертними дослідженнями, які мають відповідати критеріям оцінки доказів за процесуальними кодексами. Матеріал допомагає судовим експертам, поліграфологам і юристам зорієнтуватися в можливостях автоматизованих засобів оцінки достовірності, водночас наведені показники точності є даними самого розробника.

Ключові слова: EyeDetect+, автоматизований поліграф, Converus, Utah Innovation Awards 2022, реєстрація активності очей, оцінка достовірності, точність поліграфних тестів, судово-психологічна експертиза, судовий експерт-психолог (поліграфолог).

Modern Automated Polygraph EyeDetect+ Wins First Place at the 2022 Utah Innovation Awards (USA): EyeDetect in Forensic Psychological Examinations in Ukraine

Abstract. This editorial news report describes the recognition of EyeDetect+, the automated polygraph developed by Converus (Lehi, Utah, USA), at the 2022 Utah Innovation Awards. According to the report, EyeDetect+ won first place in the commercial software category at a ceremony held on 30 June 2022 at the Grand America Hotel in Salt Lake City; the award was accepted by Converus President and CEO Todd Mickelsen. The programme was sponsored by Utah Business in partnership with Stoel Rives, and nominees were assessed by peers and business, civic and academic leaders for novelty, market need, economic impact and technical impact. The report contrasts EyeDetect+, launched in 2021, with the conventional polygraph, computerized in 1991, and lists the advantages claimed by the manufacturer: an accuracy of 91 percent compared with the 85 percent average reported for polygraph screening tests in the 2011 meta-analytic review of the American Polygraph Association, small wrist sensors instead of a blood pres-

sure cuff, testing time of about 45 minutes, automated test administration and scoring by an algorithm with artificial intelligence, which the company presents as removing examiner bias, and a lower test cost. EyeDetect technology is described as assessing credibility by measuring involuntary eye behaviour. The report adds that since 2020 EyeDetect has been used in forensic psychological examinations in Ukraine by O. A. Nazarov, a forensic psychologist and polygraph examiner certified by the Ministry of Justice of Ukraine, alongside other expert methods that must satisfy the evidentiary criteria of the procedural codes. The accuracy figures are those of the developer.

Keywords: EyeDetect+, automated polygraph, Converus, Utah Innovation Awards, eye behaviour measurement, credibility assessment, polygraph accuracy, forensic psychological examination, polygraph examiner.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 27.07.2022.

REFERENCES

1. Suchasnyi, avtomatyzovanyi polihraf EyeDetect+ posiv 1-e mistse na tseremonii vruchennia nahorod Utah Innovation Awards 2022 u SSHA. V Ukraini EyeDetect zastosovuietsia pid chas provedennia sudovo-psykholohichnykh ekspertyz [Modern Automated Polygraph EyeDetect+ Wins First Place at the 2022 Utah Innovation Awards (USA): EyeDetect in Forensic Psychological Examinations in Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. № 4 (45). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/7033-suchasnij-avtomatizovanij-poligraf-eyedetect-posiv-1-e-mistse-na-tseremoniji-vruchennya-nagorod-utah-innovation-awards-2022-u-ssha (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВА ПРАКТИКА

Уразливий та безпорадний стан особи: документи, правова позиція ВС, поняття, ознаки, особливості кваліфікації уразливого та

безпорадного стану особи в судовому процесі, кримінальному праві в Україні[1]

Верховний Суд.

Оригінальна публікація · оприлюднено 13.07.2022

Анотація. Тематичну добірку рубрики «Судова практика» присвячено розмежуванню уразливого та безпорадного стану потерпілої особи в кримінальному праві України і ролі експертиз у встановленні таких станів. Основу становить правова позиція Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду з постанови від 02.11.2021 у справі № 750/5031/18 (провадження № 51-2761км21). Суд розглянув касаційні скарги у справі про вербування громадянок України з використанням їх уразливого стану для сексуальної експлуатації в Об'єднаних Арабських Еміратах (ч. 2 ст. 149 КК України) і залишив вирок без змін. За п. 2 примітки до ст. 149 КК уразливий стан буває двох видів: стан, що позбавляє або обмежує здатність особи усвідомлювати свої дії чи керувати ними, ухвалювати самостійні рішення, чинити опір, та збіг тяжких особистих, сімейних чи інших обставин. Висновок про нього може ґрунтуватися як на результатах медичної, психологічної, психіатричної або комплексної експертизи, так і на сукупності доказів тяжких обставин (у справі це кредитна заборгованість потерпілих, їхні показання, дані оперативно-розшукових заходів); доводи захисту про обов'язковість комплексної психолого-психіатричної експертизи визнано безпідставними, бо уразливість потерпілих не була зумовлена їхніми фізичними чи психічними властивостями. Уразливий стан є оцінним поняттям і ставиться у вину, якщо обвинувачений його усвідомлював. Добірку доповнюють анотації навчальних посібників «Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення» (О. О. Гайдулін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова) та «Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації» (за заг. ред. В. В. Топчія, 2017), тлумачення фізіологічного й соціального різновидів уразливого стану і стаття юридичної фірми «Ярослав Гришин та Партне-

ри» (2017). Її автори зіставляють вживання понять у ст. 67, 135, 143, 144, 152, 153, 314 та 149, 258-1, 303 КК України, аналізують ухвали Верховного Суду України й поділяють обидва стани на фізичний і психічний: психічна безпорадність означає неможливість усвідомити характер дій, що вчиняються з особою, а психічна уразливість полягає в неможливості повною мірою усвідомити значення власних дій і розглядається як аналог обмеженої осудності на боці потерпілого. Матеріал корисний судовим експертам, слідчим і суддям для формулювання питань експертизи та оцінки її висновків.

Ключові слова: уразливий стан, безпорадний стан, торгівля людьми, стаття 149 КК України, Верховний Суд, правова позиція, психологічна експертиза потерпілого, комплексна психолого-психіатрична експертиза, оцінне поняття, кримінально-правова кваліфікація, обмежена осудність.

Vulnerable and Helpless State of a Person: Documents, the Supreme Court's Legal Position, Concepts, Features and Specifics of Legal Qualification in Court Proceedings and Criminal Law of Ukraine

Verkhovnyi Sud.

Abstract. This thematic digest deals with the distinction between the vulnerable and the helpless state of a victim under the Criminal Code of Ukraine and with the role of expert evidence in establishing these states. Its core is the legal position of the Criminal Cassation Court within the Supreme Court in its ruling of 2 November 2021 in case No. 750/5031/18, which upheld the conviction of two persons for recruiting Ukrainian women by exploiting their vulnerable state for sexual exploitation in the United Arab Emirates (Article 149(2) of the Criminal Code). Relying on the statutory note to Article 149, the Court identified two forms of vulnerability: a state that deprives a person of or limits the capacity to understand or control one's actions, make independent decisions and resist, and a combination of severe personal, family or other circumstances. A finding of vulnerability may rest on medical, psychological, psychiatric or comprehensive expert examina-

tion, or on the totality of evidence of hardship, such as the victims' debts and testimony; a comprehensive psychological and psychiatric examination was held unnecessary, as the victims' vulnerability did not stem from physical or mental characteristics. The digest also summarises two textbooks, on European Court of Human Rights case law concerning vulnerable groups and on problems of criminal law qualification, and reproduces a 2017 article by the law firm Yaroslav Hryshyn and Partners. That article compares the use of both concepts across the Criminal Code and earlier case law and divides each state into physical and mental forms, treating mental vulnerability as a victim-side analogue of diminished responsibility. The material is useful to forensic psychologists, psychiatrists, investigators, prosecutors and judges framing expert questions and evaluating expert opinions.

Keywords: vulnerable state, helpless state, human trafficking, Article 149 of the Criminal Code of Ukraine, Supreme Court, legal position, forensic psychological examination, psychological and psychiatric examination, evaluative concept, criminal law qualification, diminished responsibility.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 13.07.2022.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud. Urazlyvyi ta bezporadnyi stan osoby: dokumenty, pravova pozytsiia VS, poniattia, oznaky, osoblyvosti kvalifikatsii urazlyvoho ta bezporadnoho stanu osoby v sudovomu protsesi, kryminalnomu pravi v Ukraini [Vulnerable and Helpless State of a Person: Documents, the Supreme Court's Legal Position, Concepts, Features and Specifics of Legal Qualification in Court Proceedings and Criminal Law of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. № 4 (45). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/6934-ponyattya-oznaki-osoblivosti-kvalifikatsiji-urazlivogo-ta-bezporadnogo-stanu-osobi-v-sudovomu-protsesi-kriminalnomu-pravi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Тезисно: думки фахівців, судових експертів в контексті анонсованого інтерв'ю з Директором експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції на тему «Сьогодення судової експертизи в Україні - реалії та виклики» до Дня судового експерта України[1]

Левчук Г., Прохоров-Лукин Г., Ярослав Ю.

Оригінальна публікація · оприлюднено 03.07.2022

Анотація. До Дня судового експерта України редакційна колегія журналу зібрала тези фахівців і судових експертів у зв'язку з анонсованим 1 липня 2022 року в мережі Facebook письмовим інтерв'ю директора Департаменту експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України Наталії Ткаченко на тему «Сьогодення судової експертизи в Україні: реалії та виклики». Тринадцять тез мають дискусійний характер і відображають погляди колишніх працівників науково-дослідних установ судових експертиз Мін'юсту Г. Левчук і Г. Прохорова-Лукина (КНДІСЕ), Ю. Ярослава (Львівський НДІСЕ), а також Т. Єгорової (Полтавське відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»). Центральна тема полягає в співвідношенні понять «експерт» і «судовий експерт»: учасники наголошують, що процесуальні кодекси (ст. 69 КПК, ст. 72 ЦПК) знають лише експерта як особу зі спеціальними знаннями, тоді як поняття «судовий експерт» і атестація закріплені Законом України «Про судову експертизу» та відомчими актами Мін'юсту. Г. Прохоров-Лукин пропонує зазначати у свідоцтвах кваліфікацію експерта «з правом проведення судових експертиз», критикує адміністрування галузі, конкурсний добір до НДУСЕ та кадрову політику міністерства, обстоює право експерта на власну обґрунтовану методику, вважає, що Реєстр методик не має вирішального значення, а методики не слід плутати з єдиною методологією; він також пропонує новий Порядок рецензування висновків і винагороду розробникам методик у формі роялті за авторськими договорами. Т. Єгорова закликає недержавних фахівців долучатися до вдосконалення методичної бази на громадських засадах, натомість Г.

Левчук пояснює їхню неучасть потребою самостійно заробляти. Ю. Ярослав пов'язує дуалізм «експерт / судовий експерт» з ухваленням Закону 1994 року і вважає, що законопроєкт Мін'юсту № 6284 менше відповідає Керівним принципам Ради Європи щодо ролі призначених судом експертів (Страсбург, 11–12.12.2014), ніж підходам, задекларованим російською федерацією в Шанхайській організації співробітництва. Матеріал корисний для обговорення моделей судово-експертної реформи, статусу недержавних експертів, процедур рецензування та правового захисту авторських прав розробників експертних методик.

Ключові слова: судовий експерт, експерт, атестація судових експертів, свідоцтво судового експерта, Реєстр методик проведення судових експертиз, рецензування висновку експерта, недержавні судові експерти, судово-експертна реформа, законопроєкт № 6284, День судового експерта.

In Brief: Views of Specialists and Forensic Experts on the Announced Interview with the Director for Expert Support of Justice of the Ministry of Justice, "Forensic Science in Ukraine Today: Realities and Challenges", for the Day of the Forensic Expert of Ukraine

Levchuk H., Prokhorov-Lukyn H., Yaroslav Yu.

Abstract. For the Day of the Forensic Expert of Ukraine, the journal's editorial board collected short theses from specialists and forensic experts in response to an announced written interview with Nataliia Tkachenko, Director of the Department for Expert Support of Justice of the Ministry of Justice of Ukraine, on the state of forensic science in the country. The thirteen theses, contributed by former staff of state forensic research institutes (H. Levchuk, H. Prokhorov-Lukyn, Yu. Yaroslav) and by T. Yehorova of the Poltava branch of the National Scientific Centre for Forensic Expertise, are openly polemical. Their common thread is the gap between the procedural notion of an expert, defined in Article 69 of the Criminal Procedure Code and Article 72 of the Civil Procedure Code simply as a person with special knowledge, and the status of a certified forensic expert created by the Law on

Forensic Examination and ministerial regulation. Contributors criticise the administrative regulation of the field, competitive recruitment and staffing of state institutes, argue that the Register of Methods should not be decisive and that experts may justify their own methods, and call for a new procedure for peer review of expert opinions. Proposals include recording in certificates the qualification of an expert with the right to conduct forensic examinations and paying royalties to authors of validated methods. One contributor urges non-state specialists to help develop methods on a voluntary basis, while another explains their reluctance by the need to earn a living. Draft Law No. 6284 is assessed against the 2014 Council of Europe Guidelines on the role of court-appointed experts. The theses inform debate on the design of forensic reform.

Keywords: forensic expert, expert, certification of forensic experts, Register of Forensic Methods, peer review of expert opinions, non-state forensic experts, forensic reform, Draft Law No. 6284, court-appointed experts.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 03.07.2022.

REFERENCES

1. Levchuk H., Prokhorov-Lukyn H., Yaroslav Yu. Tezysno: dumky fakhivtsiv, sudovykh ekspertiv v konteksti anonsovanoho interviu z Dyrektorom ekspertnoho zabezpechennia pravosuddia Ministerstva yustytsii na temu "Sohodennia sudovoi ekspertyzy v Ukraini - realii ta vyklyky" do Dnia sudovoho eksperta Ukrainy [In Brief: Views of Specialists and Forensic Experts on the Announced Interview with the Director for Expert Support of Justice of the Ministry of Justice, "Forensic Science in Ukraine Today: Realities and Challenges", for the Day of the Forensic Expert of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. № 4 (45). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/6873-tezisno-dumki-fakhivtsiv-sudovikh-ekspertiv-v-konteksti-anonsovanogo-interv-yu-z-direktorom-ekspertnogo-zabezpechennya-pravosuddya-ministerstva-yustitsiji-na-temu-sogodennya-

sudovoji-ekspertizi-v-ukrajini-realiji-ta-vikliki-do-dnya-sudovogo-eksperta-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

04.07.2022

04 липня - День судового експерта України[1]

4 липня в Україні щорічно відзначають День судового експерта. Як зазначено в тексті, свято засноване на знак визнання на державному рівні значення судово-експертної діяльності для забезпечення правосуддя. Редакційна колегія журналу привітала судових експертів України з професійним святом і побажала їм миру, спокою, здоров'я, професійних успіхів в експертному забезпеченні правосуддя, душевного тепла й упевненості в завтрашньому дні. Привітання оприлюднено на сайті 4 липня 2022 року.

13.07.2022

З 24 червня 2022 року в підрозділах Експертної служби МВС України змінився порядок сплати за проведення судової експертизи в цивільних, господарських, адміністративних справах, кримінальному провадженні, у виконавчому провадженні[2]

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року № 724 змінено постанови № 795 від 4 червня 2007 року та № 1098 від 26 жовтня 2011 року про платні послуги підрозділів МВС. Плату за судові експертизи в цивільних, господарських, адміністративних справах і виконавчому провадженні, у кримінальному провадженні на замовлення сторони захисту чи потерпілого, за експертні дослідження й залучення спеціаліста визначають за нормативною вартістю експертогодини (постанова КМУ від 1 липня 1996 року № 710) з урахуванням витраченого часу. Послуги надають після підтвердження оплати; для біологічних експертиз окремо оплачують реактиви.

22.07.2022

З нагоди пам'яті та віддання шани найвідомішому поліграфологу 21 століття Кліву Бакстеру (помер 24.06.2013), відкриття якого призвели до революції у світі досліджень на поліграфі - для українських поліграфологів буде проведений пам'ятний Вебінар ISOPE[3]

Міжнародне співтовариство поліграфологів (ISOPE, США) запросило українських поліграфологів 12 серпня 2022 року о 20:00 на навчально-методичний вебінар пам'яті Кліва Бакстера (1924–2013), автора технік Backster You Phase і S-K-Y, ексклюзивного питання порівняння та першої числової системи оцінювання поліграм. У програмі психологічні концепції Бакстера, 7-бальна шкала аналізу даних, правило «Або-або» та інші теми. Слухачі отримають презентацію, відеозапис і сертифікат підвищення кваліфікації; участь платна. Через воєнний стан дата може змінитися; доповіді просять надіслати до 10 серпня 2022 року.

27.07.2022

Сучасна технологія - поліграф EyeDetect впевнено лідирує у світі як найбільш надійна технологія виявлення прихованої інформації (неправди, обману)[4]

Описано технологію EyeDetect американської компанії Converus (генеральний директор Тодд Мікельсен), яка оцінює приховування інформації за мимовільними рухами очей. Інфрачервона камера щосекунди фіксує до 60 вимірювань: діаметр зіниці, рухи очей, моргання, фіксацію погляду. Тест триває 15 або 30 хвилин, результат готовий менш ніж за п'ять хвилин; компанія заявляє точність 86–88 %, понад 600 клієнтів у 50 країнах і роботу 50 мовами. Для порівняння згадано класичний поліграф, обстеження на якому триває від 90 хвилин до п'яти годин. Основні клієнти EyeDetect — правоохоронні органи, адвокати, приватні детективи.

28.07.2022

Порівняння найкращих у світі технологій оцінки надійності і виявлення прихованої інформації - класичного і сучасного поліграфів EyeDetect[5]

Огляд станом на 28 липня 2022 року зіставляє класичний поліграф і технології EyeDetect та EyeDetect+ 2.0 компанії Converus за історією, принципом роботи, тривалістю тестування, точністю, вартістю, інвазивністю, об'єктивністю й строком навчання. Класичний поліграф (з 1921 року; виробники Axciton, Lafayette, Limestone, Stoelting) реєструє електрошкірну, серцево-судинну й дихальну активність, тест триває 1,5–5 годин, точність 85–89 %. EyeDetect аналізує рухи очей і діаметр зіниці за 15–30 хвилин, а EyeDetect+ поєднує окуломоторний тест із поліграфом. Наведено п'ять використаних праць, зокрема метааналіз 2011 року.

20.08.2022

19 серпня 2022 року директором Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз призначено Кішка Дмитра Івановича (наказ Міністерства юстиції України №3486/5 від 18.08.2022 року)[6]

19 серпня 2022 року директором Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз призначено Дмитра Кішка (наказ Мін'юсту від 18.08.2022 № 3486/5), який з 11 березня 2020 року був заступником директора ОНДІСЕ. За даними Opendatabot, він є власником або співвласником ТОВ «Одеський регіональний центр незалежних експертиз» і ще трьох підприємств. Попереднього директора Юрія Чердинцева звільнено у зв'язку із закінченням строку контракту. Подано перелік керівників інституту та історичну довідку: Кабінет науково-судової експертизи в Одесі відкрито 15 лютого 1914 року, інститут утворено постановою КМУ від 25 січня 1995 року № 52.

REFERENCES

1. 04 lypnia - Den sudovoho eksperta Ukrainy [4 July – Day of the Forensic Expert of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022.

4 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/6876-04-lipnya-den-sudovogo-eksperta-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Z 24 chervnia 2022 roku v pidrozdilakh Ekspertnoi sluzhby MVS Ukrainy zminyvsia poriadok splaty za provedennia sudovoi ekspertyzy v tsyvilnykh, hospodarskykh, administratyvnykh spravakh, kryminalnomu provadzhenni, u vykonavchomu provadzhenni [From 24 June 2022, the Procedure for Paying for Forensic Examinations in Civil, Commercial and Administrative Cases, Criminal Proceedings and Enforcement Proceedings Changed in the Units of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 13 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/6944-z-24-chervnya-2022-roku-zminivsya-poryadok-splati-za-provedennya-sudovoji-ekspertizi-v-tsivilnikh-gospodarskikh-administrativnikh-spravakh-kriminalnomu-provadzhenni-u-vikonavchomu-provadzhenni-v-pidrozdilakh-ekspertnoji-sluzhbi-mvs-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Z nahody pamiati ta viddannia shany naividomishomu polihrafolohu 21 stolittia Klivu Baksteru (pomer 24.06.2013), vidkryttia yakoho pryzvely do revoliutsii u sviti doslidzhen na polihrafi - dlia ukrainskykh polihrafolohiv bude provedenyi pamiatnyi Vebinar ISOPE [In Memory and Honour of the Most Famous Polygraph Examiner of the 21St Century, Cleve Backster (Died 24.06.2013), Whose Discoveries Revolutionised Polygraph Research, an ISOPE Memorial Webinar Will Be Held for Ukrainian Polygraph Examiners]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 22 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/7001-z-nagodi-pam-yati-ta-viddannya-shani-najvidomishomu-poligrafologu-21-sttolittya-klivu-baksteru-27-02-1924-24-06-2013-vidkrittya-yakogo-prizveli-do-revolyutsiji-u-sviti-doslidzhen-na-poligrafi-dlya-ukrajinskikh-poligrafologiv-proponuetsya-pam-yatnij-navchalno-metodichnij-vebinar-isope (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Suchasna tekhnolohiia - polihraf EyeDetect vpevneno lidyruie u sviti yak naibilsh nadiina tekhnolohiia vyiavlennia prykhovanoi informatsii

(nepravdy, obmanu) [Modern Technology – The EyeDetect Polygraph Confidently Leads the World as the Most Reliable Technology for Detecting Concealed Information (Untruth, Deception)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 27 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/7034-suchasna-tekhnologiya-poligraf-eyedetect-vpevneno-lidirue-u-sviti-yak-najbilsh-nadijna-tekhnologiya-viyavlennya-prikhovanoji-informatsiji-nepravdi-obmanu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Porivniannia naikrashchykh u sviti tekhnolohii otsinky nadiinosti i vyiavlennia prykhovanoi informatsii - klasychnoho i suchasnoho polihrafiv EyeDetect [Comparison of the World's Best Technologies for Credibility Assessment and Detection of Concealed Information – The Classic and the Modern EyeDetect Polygraphs]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 28 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/7041-porivnyannya-najkrashchikh-u-sviti-tekhnologij-otsinki-nadijnosti-i-viyavlennya-prikhovanoji-informatsiji-klasichnogo-i-suchasnogo-poligrafiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. 19 serpnia 2022 roku dyrektorom Odeskoho naukovo-doslidnoho instytutu sudovykh ekspertyz pryznacheno Kishka Dmytra Ivanovycha (nakaz Ministerstva yustytsii Ukrainy №3486/5 vid 18.08.2022 roku) [On 19 August 2022, Dmytro Ivanovych Kishko Was Appointed Director of the Odesa Research Institute of Forensic Examinations (Order of the Ministry of Justice of Ukraine No. 3486/5 of 18.08.2022)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 20 serp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/7225-19-serpnya-2022-roku-direktorom-odeskogo-naukovo-doslidnogo-institutu-sudovikh-ekspertiz-priznacheno-kishka-dmitra-ivanovicha-nakaz-ministerstva-yustitsiji-ukrajini-3486-5-vid-18-08-2022-roku (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Будова поліграфа EyeDetect: станція, програмне забезпечення, опора для підборіддя

Що входить до сучасного поліграфа EyeDetect? Станція EyeDetect v4 поєднує комп'ютерне обладнання й програмне забезпечення, а весь комплект перевозять у портфелі чи валізі.

Апаратна частина — ноутбук Dell Latitude 3420 (процесор Intel Core i5-10210U, 8 ГБ оперативної пам'яті, SSD на 256 ГБ, 14-дюймовий екран FHD 1920×1080, веб-камера) на портативній алюмінієвій підставці; айтрекер — оптичний сканер високої чіткості з частотою 60 Гц, що вимірює зміни в очах обстежуваного під час тесту; опора для підборіддя; бездротова миша, навушники й кабелі. У портфелі або валізі комплект важить 5,9 кг, у захисному кейсі Pelican — 8,2 кг. Рекомендована роздрібна ціна станції — 4800 доларів США [1].



Апаратні компоненти станції EyeDetect v4 [1]

Програмне забезпечення має чотири складники. EyeDetect проводить тести: очні вимірювання й відповіді тимчасово шифруються на комп'ютері, а після синхронізації з інтернетом дані завантажуються для оцінювання. EyeDetect Admin налаштовує станцію для запису тестів і даних певних облікових записів. EyeDetect Manager дозволяє адміністратору стежити одночасно за трьома станціями; його можна встановити на будь-який пристрій з Windows. Вебпанель призначена для перегляду результатів, формування звітів і керування ліцензіями та користувачами [1].



Тестування на EyeDetect без опори для підборіддя [2]

Влітку 2022 року Converus повідомила про технічне оновлення: від опори для підборіддя можна відмовитися. Айтрекер Tobii, який тепер постачають зі станцією, краще відстежує очі навіть за легких рухів голови, тож даних втрачається менше. Для EyeDetect+ опору не рекомендують зовсім: обстежуваний нахиляється вперед, а це може вплинути на дихання. Тестувати без опори радять за двох умов — правильна посадка і контроль через EyeDetect Manager. Демонстраційний тест «на число» персонал Converus і раніше проводив без опори; його точність — приблизно 92 % [2].

REFERENCES

1. Budova suchasnoho polihrafa EyeDetect: cuchasnyi polihraf skladaietsia zi stantsii EyeDetect® v4 i prohramnoho zabezpechennia. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 27 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-napryami-spetsobladnannya/7039-budova-suchasnogo-poligrafa-eyedetect-cuchasnij-poligraf-skladaetsya-zi-stantsiji-eyedetect-v4-i-programnogo-zabezpechennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Tekhnichne onovlennia Converus suchasnoho polihrafa EyeDetect. Osoblyvosti vykorystannia nerukhomoi opory dlia pidboriddia pid chas testuvannia na polihrafakh EyeDetect i EyeDetect+. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 27 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-napryami-spetsobladnannya/7040-tekhnichne-onovlennya-converus-vikoristannya-pidboriddya-pid-chas-testuvannya-eyedetect-i-eyedetect (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2022. № 4 (45). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2022. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19812-2022-4-45 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2022, № 4 (45) (липень – серпень 2022 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 54 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua